

NVWA over gewasbescherming:

‘Wij waken over risico’s voor mens, dier en milieu’

Susanne de Gooijer en José van Bijsterveldt Foto: René Lesuis

De Nederlandse voedsel- en warenautoriteit houdt toezicht op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. José van Bijsterveldt en Susanne de Gooijer hebben een centrale, coördinerende functie op het gebied van gewasbescherming bij de NVWA. De naleving bij toepassing van gewasbeschermingsmiddelen is structureel te laag, zeggen zij. Daar moet dus iets veranderen.

In jullie handhavingsplan zeggen jullie: de naleving moet naar minimaal 90%, waarom?

Gewasbeschermingsmiddelen moet je correct gebruiken. Anders ontstaan er risico's, bijv. voor de boer zelf, de omwonenden, maar ook voor de biodiversiteit en/of de waterkwaliteit. Uit onze a-selectie controles (steekproeven) blijkt al jaren dat gemiddeld bijna drie op de tien gecontroleerde telers zich niet aan de voorschriften houden. Als je dat doortrekt dan betekent dat er misschien wel duizenden telers structureel niet naleven, daar zit onze zorg. Niet alleen bij de boeren die wij controleren, dat is bij wijze van spreken een druppel op een gloeiende plaat.

Die 90 % is dus geen ambtelijk dingetje?

Nee.

Waarom leven telers niet na?

Dat is divers. Geen enkele boer zal bewust bijen doodspuiten, maar hij heeft natuurlijk ook een economisch belang bij zijn teelt. En in dat kader maakt hij afwegingen. Hij kan bijv. vaker spuiten dan eigenlijk toegestaan. Of toch een bloeiend gewas, met gevolgen voor de bijenstand. Soms is het ook een kwestie van gebrek aan kennis. En sommige voorschriften zijn ook bijna niet uitvoerbaar. Wij maken ons wel zorgen over het te lage risicobesef bij telers dat wij met enige regelmaat aantreffen.

“Wij maken ons wel zorgen over het te lage risicobesef bij telers dat wij met enige regelmaat aantreffen”

Hoe reageren de branche organisaties op deze cijfers?

Wij allemaal, het ministerie van LNV, waartoe de NVWA behoort, maar ook de sector en NGO's hebben de Toekomstvisie gewasbescherming 2030 ondertekend. Die staat in het teken van duurzaamheid. Er zit wel een bepaalde discrepantie tussen wat er gezegd wordt en wat er gebeurt in de praktijk.

Want de teler staat dagelijks voor keuzemomenten en dat kan een andere kant op gaan?

Interessant dat je zo zegt “keuzemomenten”. En nu willen wij een pleidooi voor geïntegreerde gewasbescherming (IPM) houden. Bij onjuist gebruik, dan ben je al op een bepaald punt aangekomen. Je hebt ook keuzes die je vooraf kunt maken: welke type teelt, welke rassen, welke alternatieven heb ik voordat ik naar chemie grijp. En grijp ik naar laag risicomiddelen of naar hoog risicomiddelen. Je zou mogen verwachten en hopen dat de teler een superprofessional is die IPM ook als uitgangspunt voor zijn teelt gebruikt.

En hoe verklaar je dan het gebruik van niet toegelaten middelen dat jullie ook aantreffen?

In ons perspectief is dat gewoon fout. Dat zou een teler moeten weten. Er zit ook heel netwerk van adviseurs en deskundigen om die telers heen.

Meer dan 90 % naleving, het is een hele opgave die jullie jezelf gesteld hebben

Dat kunnen wij ook niet alleen, daarvoor hebben we anderen nodig. Andere toezichthouders, NGO's, maar ook de telers zelf. Het gaat ook om robuuste wet- en regelgeving. Sommige voorschriften (etiketten) zijn zo ingewikkeld, dat je ze bijna niet zo kunt toepassen. En controleren.

Zal een teler niet denken: ik gebruik het toch, want dan ben ik van die plaag af, en de kans dat ik gecontroleerd word is klein?

Als dat zo is, dan zou dat misschien gevolgen moeten hebben voor de toelating, is dat nog wel volhoudbaar? Daar gaat in principe het Ctgb over, maar in onze adviezen spreken wij dat wel uit, als iets niet naleefbaar is. Je ziet wel: de hang naar middelen is groot. Maar als gewasbescherming negatief in de publiciteit komt, of er negatieve effecten bekend worden, dan hebben we daar allemaal last van. Voor ons is het belangrijkste de mogelijk negatieve invloed op de omgeving door onjuist gebruik. Als je het niet meer kunt redden met gebruik van de beschikbare middelen binnen de voorschriften, dan zal een teler een andere route moeten kiezen. En daar is IPM ook op gericht, goede keuzes vooraf.

En hoe landt die boodschap, ik hoor de sector toch relatief weinig over IPM, of vergis ik mij?

Nou bij je kersen hoorde je de sector wel, maar dat ging over middelen! Dat is illustratief.

Je noemt het zelf, wat gebeurde daar nou?

Dat ging om een vrijstelling, voor middelen die eigenlijk niet toegelaten zijn. Daar was al meerjarig sprake van. Wij constateerden dat de voorschriften van Ctgb hierbij eigenlijk niet naleefbaar zijn, maar ook niet handhaafbaar waren. Bijvoorbeeld dat je een middel maar eens in de drie jaar mag gebruiken.

Want een teler zal misschien denken: ik heb er nu last van, dus gebruik ik het nu. En dan ontstaan er dus risico's voor de leefomgeving

Ja. Overigens niet voor de voedselveiligheid in dit geval.

En wat gebeurde er toen?

De minister heeft ons advies niet opgevolgd, dat mag hij. Hij heeft een andere afweging gemaakt, het economische aspect laten prevaleren.

Als burger denk je dan 'fijn, ik kan weer kersen eten', maar ... met deze achtergrondinformatie smaken ze misschien toch net iets anders.

Dat kan, dat mag een burger zich afvragen

Hebben burgers voldoende kennis over hoe gewasbeschermingsmiddelen werken?

Die vraag kan je stellen. Soms denken wij wel eens dat een stukje informatievoorziening naar de burger nuttig zou zijn. Maar het is niet onze rol om de burger op te voeden.

Terug naar de 90 % naleving, welke pijlen hebben jullie nog meer op je boog.

We hebben pas een zelfinspectie tool ¹gepubliceerd. Wij maken ook onze inspectieresultaten openbaar, je zou er ook over kunnen denken om die op bedrijfsniveau openbaar te maken. En er zijn ook andere vormen van toezicht. In de sierteelt – gerbera – was de naleving erg laag, met ook gebruik van verboden middelen. Daar hebben we voor een andere weg gekozen, telers krijgen meer tijd om zich te verbeteren op basis van IPM, zij worden daarbij ook praktisch ondersteund door adviseurs. En dan zie je dat telers toch meer mogelijkheden gaan zien. Bij de ontwikkeling in de methodiek is ondersteuning vanuit de WUR (Wageningen University & Research) en ook het ministerie is betrokken.

Is dat ook psychologisch verklaarbaar, dat je aandacht geeft?

Ja, men vindt het fijn dat wij meedenken.

Stel dat nu de gemiddelde teler hier zou binnen lopen welke boodschap wil je dan afgeven?

Dat hij meer zijn eigen verantwoordelijkheid moet nemen als het gaat om veilige toepassing van middelen. En: IPM is de onmisbare voorwaarde voor de inzet van gewasbeschermingsmiddelen

En ten slotte?

Beiden met een glimlach: We gaan uiteindelijk voor 100 % naleving!

18 juli 2024

René Lesuis, Leesverderr.nl

¹ [Voldoet u aan alle regels als u gewasbeschermingsmiddelen gebruikt op uw bedrijf? Check het nu eenvoudig zelf | Gewasbescherming | NVWA](#)

<https://leesverderr.nl>

E-mail: info@leesverderr.nl

r.lesuis@outlook.com

X: <https://twitter.com/leesverderr>

René Lesuis